

Γιάννης Ατζακάς

Πώς γράφω;

Αν παραβλέψει κανείς τις αδιανόητες ιδιαιτερότητες και ιδιοτροπίες, τις ποικίλες περιστάσεις και αναστολές που συνοδεύουν την περιπέτεια της γραφής, η απάντηση στο απλό αυτό ερώτημα αποδεικνύεται περισσότερο περίπλοκη από όσο με την πρώτη ματιά μπορεί να φαίνεται. Καθορίζεται κυρίως από τη φύση της αφηγηματικής ύλης (βιωματική, μυθοπλαστική, συνδυασμός τους), από το ίδιο το αφηγηματικό είδος (διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα), από την ιστορικότητα ή επικαιρότητα του θέματος, αλλά και από την πρόθεση κάθε φορά, τον μόχθο, τη «δωρεά», την παιδεία και την άποψη του συγγραφέα.

1. Η προσωπική μου περίπτωση αποτελεί, νομίζω, μian ασυνήθιστη *παραδοξότητα* –όχι τόσο για τη συχνότητα (έξι βιβλία σε δέκα χρόνια) όσο για την υπερβολικά όψιμη αφετηρία της συγγραφής (2007, με κλεισμένα τα εξήντα έξι χρόνια μου). Η απόσταση πάντως μισού σχεδόν αιώνα (όταν η σκόνη της μεγάλης Ιστορίας είχε αρκετά κατακαθίσει και η ένταση παθημάτων και παθών είχε κι αυτή πλέον καταλαγιάσει) υπήρξε προστατευτική, καθώς στην προσωπική εμπειρία είχαν αθροιστεί η γνώση και η φρόνηση της ηλικίας –σκευή που φέρει με περισσότερη ασφάλεια στη νηφαλιότητα, στην άφεση και στην «τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν».
2. Με την απαραίτητη διευκρίνιση πως δεν πρόκειται για αμιγώς αυτοβιογραφικές αφηγήσεις, καθώς αυτές έχουν εμπλουτιστεί με αρκετές μυθοπλαστικές προσμίξεις, ο χαρακτηρισμός της ευάριθμης πεζογραφίας μου ως *βιωματικής* για μένα είναι απόλυτα ακριβής και δίκαιος –έχοντας επίγνωση πως οι βιωματικοί συγγραφείς από κάποιους θεωρούνται ως «παιδιά ενός κατώτερου Θεού» της γραφής.

Τα δραματικά επεισόδια της νεότερης ιστορίας μας: Κατοχή, Αντίσταση, Εμφύλιος, Μεγάλη Μετανάστευση, Δημοκρατικοί Αγώνες, Αποστασία, Δικτατορία, έχουν αποτυπωθεί με αδρότητα στην παιδική και νεανική μου μνήμη, προσφέροντας, εκτός από ευρύ αφηγηματικό πεδίο, μian αδιατάρακτη και διακριτή στρωματογραφία εκείνων των

ταραγμένων εποχών. Έτσι, απαιτείται, για την εξώρυξη των πολύτιμων αυτών κοιτασμάτων, επίμοχθη εργασία μεταλλωρύχου, με τους μη αξιόπιστους πάντα μηχανισμούς της μνήμης. Αργότερα, τα «ευγενή μεταλλεύματα» στο «εργαστήρι της γραφής» διαχωρίζονται και λαξεύονται, για να λάβουν την τελική τους φόρμα, αφού το βίωμα στην πρωταρχική του μορφή δεν είναι παρά ένα αδρανές και ουδέτερο υλικό.

3. Η διασταύρωση των δικών μου διαδρομών με τους μεγάλους δρόμους της Ιστορίας, ως μυθιστορηματική σύνθεση μικρής και μεγάλης Ιστορίας, προσδίδει στα έξι βιβλία μου και τον χαρακτήρα *πολιτικής πεζογραφίας*, με την παραδοχή πως δεν πρόκειται, βέβαια, για στρατευμένη λογοτεχνία –και σε ποιους, άλλωστε, μεγάλους σκοπούς θα μπορούσε να στρατευθεί κανείς σήμερα; Έτσι, τα *Διπλωμένα Φτερά*, *Θολός Βυθός*, *Φως της Φονιάς*, *Κάτω από τις οπλές*, *Λίγη φλόγα πολλή στάχτη*, *Η σπηλιά* θα μπορούσαν να αποτελούν μεγάλα κεφάλαια ενός νοητού πολιτικού μυθιστορήματος, από όπου όμως δεν έχει εξοριστεί ο έρωτας και ο θάνατος, τα αιώνια θέματα κάθε λογοτεχνίας.

1.5.2019